

"Den samspelta Avantikvartetten med sin fint kalibrerade klang skulle förmodligen ha väckt Sjostakovitjs uppskattning", skriver Nya Ålands recensent.

FOTO: JONI LAITINEN

TONERNAS KEJSARE

- Katrina, torsdag 6 augusti 2026 klockan 20.00 i Jomala kyrka.
- Medverkande: Tuija Hakkila piano, Cecilia Zilliacus violin, Avantikvartetten (Anna-Leena Haikola, Terhi Paldanius, Pisku Ristiluoma, Mikko Ivars), Katrinas festspelesorkester (14 personer).

Cecilia Zilliacus mästerliga violinspel imponerade med vacker levande ton och en teknisk säkerhet, anser recensenten.

FOTO: MATILDA SAUL

"Tonernas kejsare": tekniskt briljant och fint kalibrerat

Konserten inleddes med Haydns D-durkonsert för piano och orkester, som är den mest profilerade av Haydns pianokonsalter och det var en sann fröjd att ta del av denna ljusa medryckande musik! Första satsens glada energi, andra satsens naturliga melodiska flöde som nästan lät som att nån talade vänligt, och sista satsens ystra rondo där Haydn låter ungersk folkton ge litet extra färg åt musiken hade inga besvär att nå publiken.

Tuija Hakkila levandegjorde den 250-åriga notbilden stilsäkert och tekniskt briljant, och hennes pianokonst understöddes av Katrinas välspelade festspelesorkester. Det som förhöjde kvällens musikalska upplevelse var att Hakkila inte spelade på Jomala kyrkas konsertflygel utan på ett hammarklaver – det klaverinstrument som var vanligt från 1780-talet fram till den moderna flygeln började användas på 1860-talet. Hammarklaverets klang är sprödd, och låter sig integreras klangligt bättre med en stråkorkester än en modern flygel. Litet som en exotisk fågel klingade denna pianokonsert i denna klädnad – likt HC Andersens spröda näktergal. Rungande applåder skördades.

Dmitrij Sjostakovitj hade all anledning att vara dyster som undersåte i det sovjetiska jämlika röda helvetet, där – som George Orwell skrev – alla var jämlika men vissa mer jämlika än andra. Tvingad in i

Dmitrij Sjostakovitj hade all anledning att vara dyster som undersåte i det sovjetiska jämlika röda helvetet, där – som George Orwell skrev – alla var jämlika men vissa mer jämlika än andra"

Partiet, översållad med de gruvliga betraktaren se en skygg och rädd blick är inte konstigt, blicken delar han med bland andra Pasternak, Sacharov och Solsjenitsyn och miljontals vanliga ryska medborgare. Men miraklet är att Sjostakovitj trots denna dygnet runt-stress orkade skapa stor meningsfull konst – även om storheter som Pierre Boulez och Igor Stravinskij sågade Sjostakovitjs musik som dålig. Men de flesta av oss beundrar hans musik, och storheter som Mstislav Rostropovitj, Galina

Vishnevskaja och David Oistrakh skulle inte med stolthet framfört hans musik om den inte var stor.

Med stor koncentration och stort allvar framförde Avantikvartetten Sjostakovitjs fjärde stråkkvartett, ett högstående i sanning elitistiskt kammarkmusikverk på 25 minuter – melodiken är både kärvt och ömsint, harmoniken tät och intensiv, bitvis piskande påträngande rytmik – inte underhållande men underbart allvarligt och meningsfullt.

Den samspelta Avantikvartetten med sin fint kalibrerade klang skulle förmodligen ha väckt Sjostakovitjs uppskattning. I denna stråkkvartett har Sjostakovitj vävt en sorgens välklingande ljudgobeläng i fyra stämmor som passade Avantikvartetten som hand i handske, och musikerna mötte det största beröm man kan få som musiker – bättre än applåder – det var knäp tyst mellan satserna, total koncentration hos publiken.

Arvo Pärt hade samma vardag som Sjostakovitjs hemma i den sovjetiska folkrepubliken

Estland. KGB vakade omsorgsfullt över sovjetmedborgaren Pärt så att han inte skulle gå ut-anför de givna ramarna, men det gjorde Pärt, och så för han illa.

Han började skriva musik som knöt an till den riktigt gamla musiken i stället för att skriva i den av partiet rekommenderade socialrealistiska stilen. I 40-årsåldern började Pärt att låta sig inspireras av medeltida gregoriansk sång, tidig flerstämmighet, Bach – och treklängen.

Pärts välkända lilla kultstycke För Alina för pianosolo är en hyllning till traditionen och till treklängen. Och det värsta av allt: han deklarerade att han blivit troende kristen. "Oh så pinsamt! En modern socialistisk människa och dessutom "kulturarbetare" är kristen och ber Fader Vår! Skandal!" Ja, och så blev han och hans musik bannlyst i Brezjnevs Rike. Pärt emigrerade senare till Berlin, men bor sen 2010 åter i Estland.

Pärt beundrade den engelske tonsättaren Benjamin Britten för hans musiks renhet – så som Pärt uppfattar det – och när Britten dog 1976 hyllade Pärt honom genom att komponera det sju minuter långa stycket Cantus in Memoriam Benjamin Britten. Stycket är skrivet för stråkorkester och slagverk – en enda klockspelsten används. Stycket inleds och avslutas med pauser inskrivna i partituret.

Tanken är att vi ska besinna att vi kommer från tystnad och att vi i döden åter hamnar i tystnad. Styckets allra sista ton är

ett slag i den ensamma klockan – döds-klockan. Katrinas festspelesorkester gestaltade den allvarliga känsliga musiken alldeles utmärkt, och gav det pärtska allvaret en meningsfullhet som trollband lyssnarna.

Avslutningsvis fick vi lyssna till Cecilia Zilliacus och Festivalorkesterns inspirerade version av Haydns första violinkonsert, en verklig pärla som Haydn skrev drygt 30 år gammal. Musiken är förfinad och elegant, och den avspända musiken charmade den välbesatta om än ej fullsatta kyrkan.

Cecilia Zilliacus mästerliga violinspel imponerade: med vacker levande ton och en teknisk säkerhet som tillät henne att i till exempel första satsens kadens påminna om en trapetskonstrukt som trettio meter över marken med ett leende utför de mest häpnadsväckande volter! Varpå följde jätteapplåd, bravo-rop och allmänt jubel.

De storpolitiska gruvligheter i form av Napoleonkrigen som drabbade Haydns tid märks inget av i hans musik. Där råder business as usual.

"Vad ni än håller på med för hemskheter i politikens värld, så skapar jag vacker musik. Ni kommer inte åt mig och min musik. Konstens värld är och ska vara vacker och god, och dit kan man gå utan att få politik körd ner i halsen. Basta!"

ANDERS GABRIEL SUNDSTRÖM
kultur@nyan.ax